

4. Король В. В. Фіксування судового засідання за допомогою технічних засобів як складова засади гласності і відкритості кримінального провадження / В. В. Король // Наше право. – 2015. – № 4. – С. 110. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nashp_2015_4_21
5. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням товариства з обмеженою відповідальністю «Пріма-Сервіс» ЛТД щодо офіційного тлумачення положення пункту 7 частини третьої статті 129 Конституції України та за конституційним поданням 54 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень частини шостої статті 12, частини першої статті 41 Кодексу адміністративного судочинства України, частини другої статті 197 Цивільного процесуального кодексу України, а також частини восьмої статті 81-1 Господарського процесуального кодексу України (справа про фіксування судового процесу технічними засобами) від 08.12.2011 р. № 16-рп/2011 / База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v016p710-11>
6. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Лучанінова проти України» від 09.06.2011 р. / База даних «Законодавство України» // Верховна Рада України. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/974_788

РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО МОРСЬКОГО БЮРО У БОРОТЬБІ З ПІРАТСТВОМ НА МОРІ

Костиця О. В.

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри морського права

Національного університету «Одеська морська академія»

м. Одеса, Україна

Півторак Г. Ф.

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри морського права

Національного університету «Одеська морська академія»

м. Одеса, Україна

В останні роки проблема боротьби зі злочинністю на морі на міжнародному рівні набуває все більшої важливості. Морське піратство

як загроза міжнародній безпеці на початку XXI ст. залишається актуальною та, на жаль, не вирішеною проблемою, адже є головною загрозою для безпеки судноплавства та вантажоперевезень морськими шляхами [1, с. 3].

Майже до 1992 року, при нападі на судна піратами, при пограбуванні чи захопленні суден у порту та відкритому морі, капітанам і операторам суден нікуди було звернутися. Місцеві правоохоронні органи або не слухали, або просто ігнорували серйозну проблему у їхніх водах, тому Міжнародною палатою судноплавства було засновано самостійний орган боротьби з морським шахрайством – Міжнародне морське бюро, яке займається різними аспектами попередження та розслідування незаконних актів у галузі судноплавства. Воно систематично проводить семінари та інші заходи щодо боротьби з організованою злочинністю у сфері морського бізнесу на Далекому сході. У 1992 році в рамках Міжнародного морського бюро в Коала-Лумпур (Малайзія) створено перший регіональний центр боротьби зі збройним пограбуванням та піратством [2, с. 81].

У жовтні 2014 року спільно з Міжнародною палатою судноплавства, Балтійською та Міжнародною морською радою, Міжнародною асоціацією власників суховантажних суден і Міжнародною асоціацією незалежних власників танкерів були опублікували оновлені принципи, що надають вичерпні роз'яснення щодо запобігання та стримування збройних нападів на судна.

Переглянуті принципи з урахуванням нових регіональних ініціатив щодо забезпечення морської безпеки в Західній Африці сприяли утворенню Центру з обміну морською торговельною інформацією з Гвінейської затоки, розташованої в Гані, яка є координаційним центром щодо боротьби з морською злочинністю в регіоні [3].

Міжнародне морське бюро (ІМВ) є спеціалізованим підрозділом Міжнародної торгової палати (ІСС). ІМВ – це некомерційна організація, яка була створена у 1981 році для роботи як координаційний центр у боротьбі з усіма видами морських злочинів та зловживань службовим становищем.

Основним завданням ІМВ є захист міжнародної торгівлі шляхом виявлення випадків шахрайства та зловживань. Протягом понад 25 років ІМВ використовує галузеві знання, досвід та доступ до великої кількості надійних контактів у всьому світі, виявляє та розслідує випадки шахрайства, нові кримінальні методи та тенденції [4].

Міжнародна морська організація у своїй резолюції А 504 (XII) (5) та (9), прийнятої 20 листопада 1981 року закликала уряди, усі зацікавлені сторони та організації співпрацювати та обмінюватися інформацією один з одним та з Міжнародним морським бюро з метою підтримки та розвитку скоординованих дій щодо боротьби з морським шахрайством [5].

Отже, ІМО і ІМВ ураховують як варіант піратського діяння чотири категорії злочинів: безпосередньо піратство в сенсі статті 101 Конвенції ООН із морського права від 10 грудня 1982 р. (ратифікована Україною 3 червня 1999 р.), морський тероризм, напад на судно в територіальних водах держави, корупцію (вимагання) посадових осіб у порту [6, с. 297].

Міжнародне морське бюро підписало меморандум про взаєморозуміння зі Світовою митною організацією та має статус спостерігача при Інтерполі.

Міжнародне морське бюро має спеціальну гарячу лінію для моряків, портових робітників, судових агентів, брокерів, стивідорів та всіх зацікавлених сторін, на яке можна повідомити інформацію що відноситься до злочинності, включаючи тероризм, піратство та про інші незаконні дії на морі. Дана інформація розглядається та передається відповідним органам для подальших дій.

Центр повідомлень про піратство ІМВ дотримується визначення піратства, викладеного у статті 101 Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року та терміну збройного пограбування, як зазначено у резолюції Асамблеї Міжнародної морської організації А.1025 (26) 2009 року.

Відповідно до статті 101 Конвенції ООН з морського права 1982 року піратством є будь-яке з наведених нижче дій:

а) будь-який неправомірний акт насильства, затримання або грабiж, який здійснюється з особистою метою екіпажом або приватновласницького судна або приватновласницького літального апарату і спрямований у відкритому морі проти іншого судна або проти осіб або майна, які перебувають на його борту;

б) проти будь-якого судна, осіб чи майна поза юрисдикцією будь-якої держави;

в) будь-який акт добровільної участі у використанні будь-якого судна, скоєних зі знанням обставин, внаслідок яких судно є піратським судном;

г) будь-яке діяння, яке є підбурюванням або свідомим сприянням вчиненню дії, що передбачаються у підпунктах «а» та «б» [7].

Резолюція А.1025(26) «Кодекс практики з розслідування злочинів, пов'язаних з піратством та збройним розбоєм проти суден» Міжнародної морської організації визначає збройний розбій проти суден таким чином:

– будь-який неправомірний акт насильства чи затримання, пограбування чи їх загрозу, інший ніж акт «піратства», вчинений з особистими цілями і спрямований проти судна або проти осіб чи майна на борту такого судна в межах внутрішніх вод, архіпелажних вод та територіального моря держави;

– будь-яке діяння, яке є підбурюванням або свідомим сприянням вчиненню дії, що передбачається вище [8].

Таким чином, важливу роль у координації зусиль міжнародного морського співтовариства в питаннях боротьби з піратством відіграє

Міжнародне морське бюро. Центр оперативно інформує судна і судноплавні компанії про акти піратства, попереджає про найбільш небезпечні в цьому відношенні морські акваторії і портові зони. Центр нерідко бере участь у підборі і направленні професійних посередників на переговори між судовласниками і піратами. У зв'язку з цим діяльність Центру має заслужений авторитет і визнання у світі [9, с. 62].

Література:

1. Ковдря Т. О. Піратство як сучасна загроза морській безпеці. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12258/1/Sb_mignar_2016_2.pdf (дата звернення 15.11.2021).
2. Топалов В. П., Торский В. Г., Позолотин Л. А. Организация и нормативное обеспечение охраны судна. Одесса: Астропринт, 2009. 214 с.
3. ICS – International Chamber of Shipping / Международная палата судоходства (МПС). URL: <http://xn--h1ahbi.com.ua/info/32-ics-international-chamber-of-shipping-mezhdunarodnaya-palata-sudohodstva-mps.html> (дата звернення 15.11.2021).
4. Міжнародне морське бюро. URL: <https://www.icc-ccs.org/index.php/icc/imb> (дата звернення 15.11.2021).
5. Resolution A.504(XII) adopted on 20 November 1981. URL: [https://wwwcdn.imo.org/localresources/en/KnowledgeCentre/IndexofIMOResolutions/AssemblyDocuments/A.504\(12\).pdf](https://wwwcdn.imo.org/localresources/en/KnowledgeCentre/IndexofIMOResolutions/AssemblyDocuments/A.504(12).pdf) (дата звернення 15.11.2021).
6. Кузьменко О. Міжнародно-правові проблеми боротьби з піратством (у світлі загострення ситуації у гвінейській затоці). URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/11/51.pdf> (дата звернення 15.11.2021).
7. Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_057#Text (дата звернення 15.11.2021).
8. Resolution A.1069(28) Adopted on 29 November 2013 (Agenda item 7) Prevention and suppression of piracy, armed robbery against ships and illicit maritime activity in the gulf of Guinea. URL: [https://wwwcdn.imo.org/localresources/en/KnowledgeCentre/IndexofIMOResolutions/AssemblyDocuments/A.1069\(28\).pdf](https://wwwcdn.imo.org/localresources/en/KnowledgeCentre/IndexofIMOResolutions/AssemblyDocuments/A.1069(28).pdf) (дата звернення 15.11.2021).
9. Войціховський А. В. Міжнародне співробітництво у боротьбі з морським піратством. Вісник ХНУВС. 2012. № 3 (58). С. 60–68. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1167/mizhnarodne_spivrobotnictvo_u_borot_bi_z.pdf?sequence=2&isAllowed=y (дата звернення 15.11.2021).